

جاریهای حجّ

وضعیت شیعه در عربستان
حج گزاری در کشورهای اسلامی

وَضْعِيَّتْ شِيعَة هُدُوْ عَرَبِستان

محمد علی مهدوی راد

آنچه در پی می‌آید گزارشی است از چگونگی وضع شیعیان در عربستان، که بر اساس آگاهیهای برگرفته شده از شاهدان عینی و شیعیان آن دیار و گفتگو با مردمان آن سامان به قلم آمده است؛ از این رو نمی‌توان از آن انتظار پژوهشی دقیق و مستند بر آمار و واقعیتهای ملموس و با دقت در همه جوانب را انتظار برد.

این مجموعه به قلم آمده بود تا در گزارش حج سال ۱۳۷۲ که با عنوان «با کاروان عشق» نشر یافته است، منتشر شود، اما به لحاظی در آن مجموعه نیامد و اکنون مجال نشر می‌یابد. برای آگاهی از چگونگی وضع شیعیان در آن دیار، خواندن کتاب «الشیعه فی المملكة العربية السعودية» جلد دوم «العهد السعوْدِي» ۱۹۱۳ - ۱۹۹۰ سودمند است.

در مدینه شهر پیامبر - ص - شهر رسالت، شهر امامت، دیاری که قرنها چهره‌های بلند تشیع و ستیغ اندیشان علوی را در کوی و بروزنش جای داده بود. شهری که روزگاری کوچه بنی‌هاشم در قلب آن چونان دُر می‌درخشید، زمانی فاطمیان بر آن سلطه داشتند و مدتی زیدیان بر آن دیار حکم می‌راندند.

آری این شهر که روزگاری آمیخته بود با یاد علی و آل علی - علیهم السلام - اکنون

چگونه است؟ شیعیان در آن دیار چه می‌کنند؟ جمعیت شیعیان چه اندازه است و چگونه روز می‌گذرانند، در گوشه و کنار دیگر حجاز و عربستان چگونه‌اند و بر شیعیان چه می‌گذرد؟! شیعیان در این دیار هماره استقلال مذهبی و هویت مکتبی خویش را حفظ کرده‌اند؛ و علی‌رغم محدودیتها و دشواریهایی که در حاکمیت آل سعود بر آنها روا شده است، همچنان استوار و با صلابت ایستاده‌اند. یکی از آشنایان به وضع شیعیان در مدینه - و از شیعیان این دیار - در گفتگویی مستقیم می‌گوید:

تعداد شیعیان مدینه حدود سی هزار نفر و تعداد سادات مدینه حدود سیزده هزار نفر است در مدینه حدود ۲۰ حسینیه وجود دارد. بسیاری از شیعیان مدینه تهییدست هستند.

وضعیت به جهات گونه‌گون اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، چندان مناسب نیست. شیعیان «احساء»، «قطیف»، و «دمام» نیز وضع بهتری از اینان ندارند. گو این که آنان از آزادی عمل و فعالیت بیشتری برخوردارند.

شیعیان مناطق یاد شده به لحاظ حضور عالمان شیعه در آن دیار، آگاهیهای فرهنگی خوبی دارند. گفتگو با آنان بویژه تحصیل کرده‌هایشان، نشان می‌دهد که در آگاهی از جاریهای جهان اسلام از سطح مطلوبی برخوردارند. پی‌گیری آنان از مسائل و مواضع سیاسی - فرهنگی ایران و آگاهیشان از تحولات درونی جامعه ایرانی و حتی تحولات حوزوی، اعجاب‌آور است. سوال‌ها از چگونگی مرجعیت و رهبری، تفکیک وظایف این دو نهاد، تحولات حوزه علمیه قم و... همه نشانگر حساسیت و اطلاعات بالای آنان از ایران و مسائل ایران است. آشنایی آنان با وضع اجتماعی و سیاسی خودشان و لزوم موضع‌گیریهای مناسب نیز نشان می‌دهد که دست کم نسل تحصیکرده آنان موضع اجتماعی و سیاسی خود را بدرستی در می‌یابند. دانشجویی می‌گفت:

ما در دبیرستانها در نماز جماعت شرکت می‌کردیم و به فتوای امام عمل می‌کردیم و مُهر نمی‌گذاشتیم تا هماهنگی خود را با آنان حفظ کنیم ولی آنان برخورد مناسبی با ما نداشتند و هیچگاه بدیده اعتماد بر ما نمی‌نگریستند، و با ما گرم نمی‌گرفتند.

بهرحال شیعیان هوشمند و آگاه آن دیار؛ بویژه در سه منطقه یاد شده، به نیکی دریافت‌های که برای حضور عینی در اجتماع و تداوم حیات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی، باید حزم، دوراندیشی و استوارنگری را پیشه سازند و چنین نیز کرده‌اند. آنان در موضع مذهبی با

صلابت هستند اما در برخورد، با تسامح و هوشمند.

در مدینه، شیعیان در قسمتهای مختلف شهر سکونت دارند، آنان پیشتر و قبل از توسعهٔ جدید شهر در بخش‌های جنوبی و شرقی، در حاشیهٔ مسجدالنبی نیز زندگی می‌کردند؛ اما اکنون بیشتر در محلهٔ عزیات، خیابان علی بن ابیطالب، حوالی مسجد قبا، خیابانهای قربان، گاز و طالع ساکن هستند.

هنگامهٔ حج و فرا رسیدن ایام مراسم حج، همهٔ ساله سبب خوشنودی آنان است، آنان در این روزها کسانی را می‌نگرند که براحتی می‌توانند در برابر آنها راز دل بگشایند و از آرمانها، دردها و رنج‌هایشان سخن بگویند. در سعی صفا و مروه متوجه شدم حجگزاری که در پیش رویم حرکت می‌کند، از دیار دیرپایی قطیف است، دست بر شانه‌اش نهادم و گفتم «بارک الله بقطیف»، نگاهم کرد، چهراش شکفت و گفت: ایرانی هستی؟

گویا انتظار نداشت کسی جز ایرانی بر او و سرزمینش درود بفرستد. آغوشش را باز کرد و چون برادری که سالها هجران کشیده، مرا بغل گرفت، راز دل گشود و از حقایق تلخ و شیرین بسیاری گفتگو کرد. جوانی بسیار مطلع و آگاه با درد دلهای بسیار در مقابل حجر اسماعیل با ما سخن گفت. او بر این باور بود که هوشمندی شیعیان می‌تواند در چگونگی روابط آنان با حکومت و ایجاد مناسبات درست و سودمند کمک شایان توجهی کند.

گزارش دیگر نشانگر آن است که:

رفتار اصولی و استوار شیعیان عربستان بسیاری از تبلیغات سوء و هایایان علیه آنان را خنثی کرده است. این مطلب تا بدان حدّ است که حساسیت‌های منفی، علیه شیعه در دانشگاه ریاض کم رنگ شده است.

برخی دیگر از گزارش‌ها نیز نشانگر آن بود که:

وضع اقتصادی شیعیان رو به بهبودی است و بعضاً از گرفتن کمکها خودداری کرده‌اند. شیعیان قطیف و احساء از روحیهٔ حماسی بالایی برخوردارند. جوانی به نام «علی» از دیار قطیف که در دعای کمیل مدینه شرکت کرده بود، می‌گفت: من می‌دانم که اینها فیلم‌برداری می‌کنند و حضور ما را کنترل می‌کنند، اما من هراسی ندارم.

او با این که از عدم امکان سفر به مکه اندوه‌گین بود اما به موضع قاطع و انقلابیش

افتخار می‌کرد. امسال از آغاز ایام حج بر در حسینیه شیعیان در نگاشته کوچک نوشته شده بود: که شیعیان ایران به آنجا مراجعه نکنند. این تشدید و منع در روزهای پایانی سال گذشته ایام حج نیز اعمال شده بود،^۱ اما امسال از آغاز گویا چنین سختگیریها اعمال می‌شده است. دو نفر از روحانیون به قصد شرکت در نماز جماعت آقای عمراوی به مسجد وی می‌روند از آنها خواسته می‌شود که در آنجا نمانند، آنان می‌گویند قبل از ایام حج از آقای عمراوی خواسته‌اند که در ایام حج، وی با ایرانیان ارتباط نداشته باشد.

دانشجویی از دمّام، نیز گزارش می‌دهد که:

فشار بر شیعیان عربستان بسیار زیاد است و آنها بخاطر شیعه بودن از بسیاری از حقوق و موقعیتهای اجتماعی محروم‌ند.

در گفتگویی دیگر شیعیان مدینه اظهار می‌کنند:

وضع ما در این دیار خوب نیست و ما در حالت بسیار بدی بسر می‌بریم، البته امسال از جهاتی وضع بهتر است و در نهایت باید بگوییم که چگونگی اوضاع ما و رفتار حکومت با ما تا حدود زیادی بستگی به چگونگی ارتباط ایران با عربستان دارد. چند تن از شیعیان را دستگیر کرده بودند که با بهبودی روابط رها کردند. همه چیز ما، حرکت، زندگی و اجتماعات ما زیر نظر است. ما نیاز شدید به کتابهای شیعی و آثار اسلامی داریم و نمی‌توانیم به دست بیاوریم، ما شرایط شما (ایرانیان) را درک می‌کنیم ولی شما هم ما را فراموش نکنید.

روزی در جمع برخی از استادان و دانشوران به آهنگ دیدار از آثار تاریخی در مدینه، به گشت و گذار پرداختیم و برای رديابی «مسجدالشمس» به منطقه‌ای که آن مسجد واقع بوده است رفتیم. در کناری تنی چند از پیرمردان حصیری گسترده بودند، و با قلیانی که در وسط نهاده بودند لحظه‌ها را می‌گذراندند، از جمع ما استقبال خوشی کردند و سوالات ما را با دقت جواب دادند، آنان می‌گفتند در ایام سوگواری ما به سختی جمع می‌شویم یکی از این خانه‌ها را حسینیه قرار داده‌ایم و عزاداری می‌کنیم. پس از اندکی گفتگو از چگونگی حال و هوای آنان، دریافتیم که از توقف بسیار ما بیم دارند برای آنان آرزوی توفیق کرده و جدا شدیم.

چنان که در برخی بخش‌های این گزارش آورده‌ایم^۲ وهابیان با ذهنی آلوده و تفکر انحرافی با شیعه برخورد می‌کنند، آنان به هیچ روی از حقیقت اندیشه شیعی آگاهی ندارند. یکی از عالمان سنگال در مدینه به کتابفروشی مراجعه می‌کند و از کتابهای شیعی جستجو

می‌کند، او در پاسخ می‌گوید:

اینجا مدینه است، شهری مقدس، در این شهر مقدس اسم شیعه را که کافر هستند بزبان نیاور. با این پندار طبیعی است که شیعیان وضع مناسبی در محیط عربستان که در نهایت در سیطره فکری وهابیان است، نداشته باشند.

در پایان این گزارش گونه، گفتگوی تباه‌آفرینی را که نویسنده‌ای به قلم کشیده است می‌آوریم:

از یکی از کتابفروشیهای اطراف مسجدالحرام، سراغ «سفينةالبحار» را گرفتم.

گفت: چنین کتابی را ندیده‌ام، از کیست؟

گفتم: از محدث قمی.

گفت: از ائمه اهل سنت و جماعت هرچه بخواهی داریم، صحیح بخاری، سنن بیهقی و...

گفتم: ما در ایران، در کتابفروشیها و کتابخانه‌هایمان به وفور، کتب شما را داریم. هم

مطالعه می‌شود و هم خرید و فروش، شما چطور از کتب شیعه هیچ ندارید؟

گفت: ما کتب مجوسیان را توزیع نمی‌کنیم.

من که انتظار چنین سخنی را از یک فرد آشنا به کتاب نداشتم، گفتم:

اعتقاد و دین، مربوط به کشور و شهر خاصی نیست، به صرف ایرانی بودن نمی‌توان کسی را مجوس دانست. درست است که ایران، قبل از اسلام دین زرده‌شی داشت، ولی ایرانیان از آیین حضرت رسول - ص - استقبال کردند و از مسلمانان راستین شدند. از جمله سلمان فارسی که از ایران بود.

گفت: پیامبر او را «سلمان محمدی» خطاب کرد.

گفتم: این از شدت ایمان و بخاطر فضیلت بسیار و قرب سلمان به حضرت رسول بود.

گفت: ایرانی مجوس است.

گفتم: او لاً - ما مسلمانیم و از ایران برای زیارت خانه خدا و مرقد مطهر پیامبر - ص -

آمدہ‌ایم. مجوسیها کجا به حج می‌آیند؟!

ثانیاً - بسیاری از دانشمندان بزرگ شما اهل سنت، ایرانی بوده‌اند. مثلًاً بعضی از نویسنده‌گان صحاح و سنن شما، مثل بیهقی، بخاری، ترمذی، نسائی، ابن ماجه و... ایرانی هستند. ابو حنیفه، پیشوای مذهب حنفی، ایرانی است. مفسرین مشهوری چون طبری،

زمخشری، فخر رازی و... همه ایرانی بودند. اگر صرف ایرانی بودن دلیل بر مجوسيت است، پس باید اين علماء هم مجوسي باشند!

صدای اذان برخاست، خدا حافظی کردم و به طرف مسجدالحرام روانه شدم.

بهر حال در فضا و محیطی که بگفته دانشمند و دانشجویی هوشمند و شیعی، حقد، کینه و یکسر کذب و جعل از شیعه در دانشگاهها و محیطهای علمی تدریس و عرضه می‌شود و به گفته دانشجویی منصف و کتابخوان - پس از گفتگو و مباحثه - : متأسفانه همه آگاهی ما - دانشجویان دانشگاههای سعودی - از شیعه مستند است به منابع فرقه‌شناسی که هیچ‌کدام از آنها به منابع اصیل خود شیعه مستند نیست. باری، آیا در چنین فضایی جز این می‌توان انتظار داشت؟ خوب است اینجا خاطره‌ای دیگر را نیز نقل کنم:

در یک کتابفروشی بسیار بزرگ در مدینه که کتابهای متعددی علیه شیعه داشت، با جوانی افغانی که دانشجوی دانشگاه مدینه بود سخن گفتم. از کشورم سؤال کرد، گفتم ایرانیم، از مذهبم سؤال کرد، گفتم شیعی هستم. شانه‌هایش را بالا انداخت و با بی‌اعتنایی سخنی ناروا گفت. من با خوشروی گفتم چرا چنین داوری می‌کنی، او سخنان تباہ بسیاری را که از استادانش فراگرفته بود برای من بافت و در نهایت گفت شما معتقد به تحریف قرآن هستید، قرآنی جز این قرآن دارید، و روایات در منابع شما درباره تحریف بسیار است من پاسخ گفتم، و تأکید کردم که عالمان محقق شیعه بر این باور نیستند و این روایات را قبول ندارند، او گفت و عده می‌گذریم و من فردا کتابی می‌آورم که این مطالب از منابع مهم شما نقل کرده است. گفتم لازم نیست بیاورید، من آن کتاب را دیده‌ام، خوانده‌ام سخن استواری ندارد، گفت: من نگفته‌ام چه کتابی، چگونه می‌گویی من آن را دیده‌ام. گفتم مگر مرادت کتاب «الشیعه والقرآن» احسان ظهیر الهی نیست؟! جوان بهتش زد، و بالمرأه آرام شد و من ادامه دادم و آنگاه گفتم اکنون با هم فارسی حرف می‌زنیم؛ و فارسی حرف زدیم و او سبکبال از آنچه فهمیده و شرسار از داوری پیشین، مدت زیاد با من به گفتگو نشست و برای روز بعد و عده دیدار نهاد و... .

اکنون لازم است خلاصه گزارشی را بیاوریم که از یکسوی حقایق قابل توجهی درباره حضور فیزیکی، فکری، اجتماعی و سیاسی شیعیان در عربستان دارد و از سوی دیگر نشانگر آن چیزی است که پیشتر آوردیم، از نتیجه برخوردهای هوشمندانه و دقیق شیعیان آن دیار. در

این گزارش یکی از وهابیان به نام ناصر بن سلیمان‌العمر حضور جدی شیعیان در عربستان را نمایانده و به مسؤولان آن کشور در این باره هشدار داده است. لحن گزارش گزنده است و کینه‌توزانه، ما گزارش را خلاصه کرده‌ایم اما در لحن آن تغییری نداده‌ایم تا نشانگر جریانی باشد از برخورد با شیعیان در آن دیار.

وضعیت راضیان در سرزمین توحید

حضرت شیخ عبدالعزیز بن باز (حفظه الله) حضرات گرامی، اعضای کبار العلماء (وقهم الله)
سلام علیکم

به استناد حدیث نبوی «الذین نصيحة» بر خود واجب می‌دانم در این یادداشت شما را نسبت به خطر راضیان و فعالیتهای آنان و اهداف پنهان و خطرناکشان باخبر سازم.

سروران!

من این حقایق را در اختیار شما می‌گذارم و شما خود می‌دانید برای برائت ذمه و کمک به مسلمانان چگونه عمل کنید.

راضیان و تراکم جمعیتی آنان

راضیان مدعی هستند که ۲۵٪ از شهروندان این کشور را آنان تشکیل می‌دهند. لیکن در حقیقت، تعدادشان به ۵٪ نیز نمی‌رسد.

آنان سخت هوادار ازدواج در سنین پایین، تکثیر نسل و داشتن همسران متعدد هستند و هر روزه در قطیف اعلامیه‌هایی بر در و دیوار می‌بنینم که خبر از مراسم ازدواج‌های متعدد می‌دهد؛ مثلاً تنها در یک شب، در سیهات، طی یک جشن ۴۴ زوج ازدواج کردند که این مطلب، بی‌خبرانه و ساده‌لوحانه مورد استقبال و تشویق مطبوعات و جراید نیز قرار گرفت.

فعالیتهای علمی راضیان

۱- تعلیمات عمومی

در کلیه روستاهای قطیف مدارسی وجود دارد که مملو از دانش‌آموزان است.

۲-آموزش حرفه‌ای

آموزشگاه‌های حرفه‌ای، صنعتی و بهداشتی و دانشکده‌های فنی، پر است از راضیان؛ زیرا آنان، برخلاف بیشتر اهل سنت، میل و علاقه‌غیری به آموختن این هنرها دارند. لذا در قطیف آموزشگاه خاصی برای تعلیمات حرفه‌ای و یک دبیرستان بازرگانی وجود دارد.

۳-آموزش عالی

آن حضور فعالی در دانشگاهها دارند و از آنها بسیار بهره می‌برند. برای نمونه به آمار زیر بنگرید:

دانشگاه ملک فیصل در دمام و احساء: راضیان در این دانشگاه در پی تخصصهای قوی و علمی هستند. همچنان که در رشته‌های ادبیات و زبان عربی به تحصیل اشتغال دارند. آنان در برخورد با استادی به شبه‌انگیزی می‌پردازند و در جاهای مختلف دانشگاه نماز می‌خوانند.

دانشگاه نفت و معدن ملک فهد در ظهران: برخی از راضیان در رشته‌های حساین نفت، به تحصیل مشغولند و عده‌ای حتی به استادی در این دانشگاه دست یافته‌اند.

دانشگاه ملک سعود در ریاض: تعداد بسیاری از راضیان که از منطقهٔ شرقی می‌آیند، به تدریس در این دانشگاه مشغولند. برخی از دانشجویان راضی به توزیع پاره‌ای نوشته‌ها که بیانگر عقاید آنان است، دست می‌زنند و حتی اطلاعیه‌های مربوط به برپایی جشن عروسی در حسینیه‌های خود را به در و دیوار می‌زنند و همچنین کارگران و دانشجویان خارجی را به مذهب باطل! خود فرا می‌خوانند.

آموزش و پرورش

۱-معلمان. کمتر مدرسه‌ای در منطقهٔ شرقی یافت می‌شود که در آن معلمی راضی یافت نشود. بیشتر معلمان راضی در علوم، ریاضیات، زبان و علوم اجتماعی تخصص یافته و تا آن جا پیش رفته‌اند که در این دروس، منطقه را از معلمین دیگر بی‌نیاز کرده‌اند. در مدینه و روستاهای اطراف آن بیش از ۳۰۰ معلم راضی وجود دارد. آنان چه در

داخل مدرسه - روزنامه‌های دیواری و جز آن - و چه در فعالیتهای خارج از مدرسه مانند سفرها، سخت فعالیت می‌کنند و می‌کوشند دل دانش‌آموزان را به دست آورند و سپس آنان را وسوسه کنند و دچار شببه سازند.

این مطلب در مورد معلمان زن نیز صادق است. آنان در قطیف و روستاهای آن و مناطق سنی نشین - چه دور و چه نزدیک - درس می‌دهند و تعداد معلمان زن راضی در منطقهٔ مدینه نبوی نزدیک به ۳۰۰ تن می‌رسد. طبیعی است که زنان و مردان معلم راضی، از مذهب خود دفاع می‌کنند و با نشان دادن اخلاقی خوش و ارائهٔ الگویی خوب، می‌کوشند تا احساسات اهل سنت را تحت کنترل خود درآورده و دلهای آنان را تسخیر کنند.

حال چه خطری بر معتقدات اهل سنت، مهمتر از آن است که معلمان - مرد و زن - راضی و بدعتقذار الگوی جوانانشان باشند؟! «لا حول ولا قوة إلا بالله و اليه المشتكى» (!) ۲- اداری‌ها. کافی است بدانید غالب مدیران، ناظمان و گردانندگان مدارس قطیف و روستاهای آن راضی هستند. نتیجهٔ بودن این تعداد فراوان از راضیان در عرصهٔ آموزش و پرورش، آن است که اینک خواستار انجام خدمات آموزشگاهی بیشتری مانند ایجاد دانشگاه در قطیف یا ایجاد شعبه‌های دانشگاهی در آن جا شده‌اند و حتی خواهان ایجاد نظام آموزشی منطبق بر عقایدشان در مناطقی که اکثریت آن راضی هستند، شده‌اند.

فعالیتهای اداری

راضیان در بسیاری از ادارات و مؤسسات دولتی و غیر دولتی نفوذ کرده‌اند و در برخی از آنها مانند وزارت کشاورزی، وزارت بهداشت، وزارت برق و پست و تلفن و وزارت تبلیغات، اکثریت را تشکیل می‌دهند. عجیب آن که در وزارت حج و اوقاف نیز تعدادی از آنان یافت می‌شوند.

اما در بخش‌های نظامی، وزارت دفاع، نیروی انتظامی و راهنمایی و رانندگی تعدادشان بسیار است همچنان که در نیروی دریایی - که بسیار حساس است - کسانی از آنان به رتبه‌های بالا دست یافته‌اند.

آنان نفوذ‌گسترده‌ای در ادارات دولتی مدینهٔ پیامبر - ص - بویژه بهداشت و راهنمایی و رانندگی این شهر دارند.

فعالیتهای تجاری و کشاورزی

رافضیان علاوه بر قطیف، در دمام، جبیل و دیگر شهرهای این سرزمین، فعالیت تجاری گسترده و قابل توجهی دارند. برخی از تاجران رافضی شهرت بسیار کسب کرده‌اند و شرکت‌هایشان معروف است مانند: «شرکة المخابز الوطنية» که به تولید انواع نان و لبنتیات می‌پردازند. بازار میوه‌جات و سبزیجات در منطقه شرقی عمدتاً در اختیار آنان است و لذا چندان شگفت‌آور نیست که نرخ میوه‌ها و سبزیها در ایام سوگواری؛ بویژه در روز عاشورا افزایش می‌یابد؛ زیرا تعداد بسیاری از فروشنده‌گان رافضی در این اوقات از داد و ستد خودداری می‌کنند.

تجارت خرما بویژه خرمای احساء - که کیفیت آن زبانزد است - در اختیار رافضیان است.

فعالیتهای علمی و تبلیغی

در قطیف و اطراف آن، بسیاری از عالمان بزرگ رافضی با پیروانی کوشایی و مدافعت مذهب خود، وجود دارند. در تمام روستاهای قطیف، غیر از واعظانی که «ملا» نامیده می‌شوند، عالمی رافضی حضور دارد.

آنان فعالیتهای گسترده‌ای در زمینه‌های علمی و تبلیغی دارند؛ از جمله:

۱- درسها و سخنرانیها

بدور از چشم مسؤولان مربوط، اطلاعیه‌های متعددی بر در و دیوار مساجد و حسینیه‌های آنان به چشم می‌خورد که خبر از درس و سخنرانی رافضیان می‌دهد. این درسها موجب برافروختن آتش فتنه و ایجاد محبت نسبت به تهران و قم و دشمنی با حاکمان و رهبران این سرزمین می‌شود. در اینجا عنوان برخی از سخنرانی‌ها و سخنوران را ذکر می‌کنم:

شیخ محسن المعلم	- مهدی در قرآن
سید عبدالله الموسوی	- تشیع ولایت
سید منیر الخبراز	- تقيه و حدود آن
شیخ مهدی المصلى	- رحلت امام علی

۲- مساجد و حسینیه‌ها

در مناطق راضی نشین، مساجد و حسینیه‌های بسیاری وجود دارد که اگر پیش آید هنگام اذان وارد قطیف شوی، از شنیدن بانگ: «اشهدان علیاً ولی الله وحی على خير العمل» که در فضای پیچیده است، نباید تعجب کنی. در این مساجد مردمی را می‌بینی که بر رانهای خود می‌کوبند و بر سنگ سجده می‌کنند. اگر در این خطه از مساجد اهل سنت بپرسی، تعداد آن کم، بلکه نادر است.

حسینیه‌ها تربیون تبلیغاتی برای راضیان و تقویت روحیه همبستگی و احساسات مذهبی آنان و کینه‌توزی نسبت به اهل سنت در مناسبت‌های مختلف به شمار می‌رود. حیرت‌آور آن که حسینیه‌ها عجیب زیادند، تا آن جا که در یک محله، بیش از یک حسینیه با موقعهٔ خاص و صبغهٔ قداست وجود دارد. از جمله می‌توان این حسینیه‌ها را نام برد: حسینیه الزهراء، حسینیه الامام المنتظر و حسینیه الناصر، در سیهات، حسینیه الزائر در قطیف، حسینیه الامام زین العابدین و حسینیه الرسول الاعظم.

۳- نمایشگاههای کتاب

راضیان در قطیف و توابع آن، هر سال نمایشگاههایی برگزار می‌کنند و در آنها بسیاری از کتابها و اباطیل (!) خود را به فروش می‌رسانند. در روز چهارشنبه ۱۴۱۲/۱۰/۱۲ق، ششمین نمایشگاه کتاب به مدت پانزده روز در قطیف با ویژگیها و فعالیتهای جنبی زیر برگزار شد:

- برگزاری مسابقهٔ بزرگی با جوايز ارزنده
- اختصاص برخی از روزها به آقایان و پارهای روزها به بانوان
- تخفیف برخی از کتابها در روزهای خاص

- و برگزاری مسابقه‌های روزانه همانطور که می‌بینیم این «ششمین» نمایشگاه است؛ یعنی قبلاً پنج نمایشگاه از این دست برگزار شده است.

همچنین در سال ۱۴۱۲ق. نمایشگاه کتابی در باشگاه ورزشی الهدی و جزیره تاورت، برگزار شد.

باز در آغاز سال ۱۴۱۳ق. نمایشگاه کتابی در باشگاه ورزشی ابتسام در روستای «ام الحمام» با مشارکت بیش از ده ناشر برگزار شد. عجیب آن که اطلاعیه‌ها و پلاکاردهای بازدید از این نمایشگاه را در شهر دمام آویخته بودند و عجیب‌تر آن که مدیر کل آموزش و پرورش منطقهٔ شرقی آن را افتتاح کرد.

در این نمایشگاه، کتابهایی دیده می‌شود که از مذهب رافضیان سخن می‌گوید، به آن دعوت می‌کند، عقیدهٔ اهل توحید را مخدوش و پیروان آن را نکوهش می‌کند، با ستایش و غلو از اهل بیت، از دیگران با ناسزا یاد می‌کند. از جمله می‌توان این کتابها را نام برد: التوحید نوشتهٔ ابن بابویه قمی، موسوعة العتبات المقدسة، نوشتهٔ جعفر خلیلی، صد و پنجاه صحابی ساختگی نوشتهٔ مرتضی عسکری و الآیات البینات، نوشتهٔ محمد حسین کاشف الغطاء که ردی است بر وهابیت.

۴- جمعیتهای خیریه

در تمام روستاهای راضی‌نشین، جمعیتهای خیریه‌ای وجود دارند که به فعالیتهای گسترده‌ای دست می‌زنند؛ از جمله:

الف - کمکهای مالی برای ازدواج.

ب - ایجاد شهر بازی برای کودکان.

ج - برگزاری کلاسهای آموزش خیاطی، ماشین‌نویسی و کامپیوتر.

د - رسیدگی به بیماران و کوشش برای درمان آن.

درآمد یکی از این جمعیتهای خیریه به نام «جمعیة العوامية الخيرية» طی سال ۱۴۱۱ق. ۲۳۸۱۰۷۸ ریال سعودی بوده است. متأسفانه این جمعیتها از طرف اهل سنت نیز مورد حمایت مالی قرار می‌گیرند و این غیر از پشتیبانی رسمی وزارت کار و امور اجتماعی از

آن است که گاه تا ۳۲۵۰۰۰ ریال سعودی به آنان پرداخت کرده است.

مظاهر شرک و بدعنتگذاری

Rafsanjani در درجه اول گورپرست و بندگان ضریح و آرامگاهها هستند و Rafsanjani سعودی نیز چون دیگر Rafsanjani است.

از جمله مظاهر شرک علنی Rafsanjani در سرزمین توحید می‌توان موارد زیر را نام برد:

۱ - آنان گورهای خود را محکم می‌کنند. آنها را می‌آرایند و بر می‌آورند و بر آن بنا می‌کنند و گاه عکس‌های مردگان را بر گورها نصب می‌کنند و برای آمرزش روح آنان فاتحه می‌خوانند و پرچم نصب می‌کنند.

۲ - آنان تصاویر منسوب به قبور اهل بیت مانند آرامگاه کاظم، باقر، مشهد، حسین و مانند آن را آشکارا در بازارهایشان می‌فروشنند. همچنین عکس‌های عالمان و مجتهدان خود مانند خمینی و خوبی را دست به دست می‌کنند و از داشتن آنها احساس سرافرازی می‌کنند و آنها را در بازارهایشان می‌فروشنند یا می‌آویزنند. بعلاوه اوراقی می‌فروشنند که در آنها نام امامان، تاریخ تولد و وفات و آرامگاه‌هایشان بیان شده است.

۳ - بودن اوراد شرک‌آمیز مانند اوراد زیارت قبور و توسل به امامان که غلو در آن کاملاً آشکار است. از آن جمله است گفتة آنان در زیارت علی - رضی الله عنه - : «السلام على ميزان الأعمال، و مقلب الاحوال... الحاكم يوم الدين...».

۴ - ساختن حسینیه و گذاشتن بلندگو در آن و همچنین ساختن مساجد و گفتن اذان، در دیگر نواحی قطیف.

۵ - چراغانی، نصب پلاکارد، برگزاری سخنرانیها، سمنیارها و توزیع شیرینی در حسینیه‌های قطیف به مناسبت‌های خاص؛ مانند عید غدیر یا تولد این یا آن امام.

۶ - بسیاری از Rafsanjani قطیف و احساء، درست هنگام نماز ظهر و عصر و پس از اذان بدون این که کسی اعتراض کند - از مسجد پیامبر خارج می‌شوند؛ مردم وارد می‌شوند و آنان بیرون می‌روند. Rafsanjani نماز ظهر و عصر را طبق اعتقاد خود با هم می‌خوانند. آنان حدود ساعت دو بعد از ظهر، به گونه‌ای که جلب توجه کند در مسجد نبوی گرد می‌آیند و نماز می‌خوانند.

۷- بیشتر رافضیان هنگام حضور در مسجد نبوی، کتابهای متعلق به مذهب خود را همراه دارند و در آن جا می‌خوانند و حتی یکی از آنان دست به توزیع کتاب «اکذبۃ تحریف القرآن بین السنۃ والشیعہ» زد. این کتاب اتهام تحریف قرآن را از شیعیان رد می‌کند و آن را به اهل سنت نسبت می‌دهد.

خواستهای شیعیان

- ۱- دولت سعودی، به تشیع چونان یکی از مذاهب اسلامی، احترام بگذارد و اعمال مذهبی شهروندان شیعه را به رسمیت بشناسد.
- ۲- آزاد ساختن مساجد و حسینیه‌ها و بازسازی قبور امامان در بقیع و دیگر اولیاء، به شیعیان داده شود.
- ۳- نظام آموزش دینی در مناطقی که بیشتر ساکنان آن شیعه هستند، طبق مذهب آنان باشد.
- ۴- آزادی فکری و فرهنگی به شیعیان داده شود و آنان بتوانند کتابهای شیعی را وارد و مجلاتی با دیدگاههای شیعی طبق قانون، منتشر کنند.
- ۵- شیعیان آزادی ایجاد حوزه‌های علمی و مدارس دینی را داشته باشند.
- ۶- از توهین و اهانت به مذهب شیعه خودداری شود و آنان بتوانند از مذهب دفاع کنند.^۳

بی‌نوشته‌ها:

- ۱- باکاروان ابراهیم، ص ۲۳۰.
- ۲- مراد کتاب «باکاروان عشق» است که گزارشی است از حج سال ۷۲.
- ۳- این گزارش مفصل را فاضل ارجمند جناب آقای سید حسن اسلامی ترجمه و تلخیص کرده‌اند.